

Associació Veïns Nuci Antic Burjassot

Burjassot en la literatura

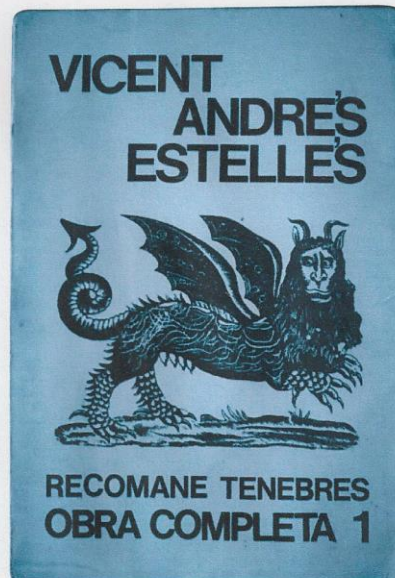
Aprofundint en el món literari d'alguns escriptors que van tindre alguna implicació en la ciutat de Burjassot, trobem que la nostra ciutat apareix en alguns treballs literaris. Pío Baroja, el gran novel·lista de la Generació del 98, en *L'arbre de la vida*, descriu, sense dir el nom, alguns aspectes de Burjassot, com que a l'entrada i a l'esquerra hi ha un castellat; compta també, que una dona que ven ous és del poble veí, de Borbotó; una altra referència és la d'un personatge que s'anomena Roch, i un altre, el de la Clavariessa, el malnom d'una dona que va existir a Burjassot. Parla del casino republicà i del casino carlí. En esta novel·la els familiars de Luisito, que està malalt de tuberculosi, germà del protagonista, vénen des de Madrid a València i troben una casa en un poble pròxim a la capital, no en l'horta sinó en la muntanya, en terreny de secà. Les referències apunten que este poble és Burjassot. Pío Baroja, en les primeres pàgines de les seues Memòries relata la seua estada a Burjassot. Juan José Lopez Laguarda, en el seu discurs d'ingrés en el "Centre de Cultura Valenciana" que va versar sobre la Literatura Barojiana, va referir l'estada de Pío Baroja a Burjassot. Al pare de Baroja el van destinar a València, llogant un pis en el carrer Cirilo Amorós. Al morir un germà de l'escriptor de tuberculosi, no van aguantar l'ambient tancat del pis, i van buscar una casa a Burjassot, prop de la carretera de Llíria. Van arribar l'any 1892. Pío Baroja era estudiant de medicina, i als tres anys de la seua residència a Burjassot, i acabada la carrera de medicina, el van destinar com a metge a un poble de Guipúscoa. Després se'n va adonar que allò que realment li agradava era escriure i es va dedicar a la literatura. En les seues memòries descriu la casa en què va viure, i també a Burjassot.

Un altre escriptor vinculat des de xiquet a Burjassot va ser Vicente Blasco Ibáñez. Gaspar, el pare de Blasco Ibáñez, un pròsper comerciant, va comprar un terreny davant de les Sitges en 1872, i es va construir una casa de recreació, amb una torre en el centre, des d'on es veia l'horta, els edificis de València i el port. Blasco Ibáñez va néixer a la política i a la literatura a Burjassot, aci va pronunciar el primer discurs de la seua vida política. L'escriptor menciona Burjassot en *l'Aranya Negra*, i en *Arròs i tartana*. El capítol VI d'esta novel·la es desenvolupa a Burjassot. Blasco Ibáñez descriu una casa o xaletet en la part alta del poble i les vistes que des d'allí es veien. Diu de Burjassot: "al frente Burjassot prolongada línea de tejados con su campanario puntiagudo como una lanza; más allá, sobre la oscura masa de pinos, Valencia achicada, lili putiense, cual una ciudad de muñecas, toda erizada de finas torres y campanarios airosos como minaretes moriscos, y en últi-

mo término, en el límite del horizonte, entre el verde de la vega y el azul del cielo, el puerto, como un bosque de invierno, marcado en la atmósfera pura y diáfana la aglomeración de los mástiles de sus buques".

En el mateix capítol hi trobem unes referències a les Sitges: "Los convidados de doña Manuela veían a poca distancia los famosos Silos de Burjassot, gigantesca plataforma de piedra, cuadrada meseta agujereada a trechos por la boca de los profundos depósitos y en la cual hormigueaba un enjambre alegre y ruidoso: corros en que sonaban guitarras, acordeones y castañuelas; grupos de gente formal entregada sin rubor a los juegos de la infancia; docenas de muchachos ocupados en dar vuelo a sus cometas con grotescos figurones pintados, que al remontarse moviendo los inquietos rabos hacían el efecto de parches aplicados al azul cutis del infinito y daban al paisaje un aspecto chino de abanico o de pañolón de Manila".

Juan José Laguarda, a més del seu treball sobre la història de Burjassot en el seu imprescindible *Apuntes per a la Historia*, també va escriure *El Burjassot de antaño*, més literari que no històric. En esta obra relata fets i anècdotes

Associació Veïns Nualí Antic Burjassot

de Burjassot com, per exemple, que les figures de Burjassot eren molt apreciades a Roma. El papa Borja, Alexandre VI, complimentava els seus invitats amb estes figures, (es diu que va ordenar cultivar la figuera de Burjassot a Roma). Laguarda escriu sobre el Crist del' Expiació, els miracles de la Mare de Déu, els clavaris, els accessos de Burjassot, els malnoms, els exvots, l'enllumenat del poble, els cafés, els orxaters, els metges, les apotecaries, el valdrom, el tir de colom; també hi descriu alguns tipus populars com Nicasió el sagristà o Jaume Manta. Tampoc no oblidar referir-se a les festes de setembre, a la musa popular, a la formació de les bandes de música o a la séquia de Moncada.

Marià Acores, actor molt conegut per tots, va viure a Burjassot, i ha escrit un llibre amb el títol Respetable públic. Como hice casi cien películas, editat per Planeta. En este treball, a partir de la pàgina vint, Acores descriu alguns aspectes de la vida de Burjassot.

Per últim, encara que caldria dir per principi, no podem oblidar el nostre poeta Vicent Andrés Estellés, perquè la poesia, o millor dit, els poemes són literatura, trobem literatura en prosa i literatura en vers. Vicent Andrés Estellés va néixer a Burjassot i és el poeta de Burjassot. Ha sigut el millor poeta valencià després d'Ausias Masch, traduït al portugués, anglés, italià, japonés i altres llengües, és considerat com un poeta que ha obert nous camins en la poesia perquè ha sabut elevar la quotidiانيتat a cate-

goria poètica. La poesia d'Estellés és una poesia de realitats, també és individual, detalla la seua identitat i la relació amb la història. El sentiment en el poeta és intens i sagnant, producte d'una època: la guerra i la postguerra. Amb eixe sentiment individual i metafísic, parla de la vida, la mort i l'amor. Podiem nomenar a la seua poesia existencial, ja que busca situacions concretes de la vida. També trobem en la seua poesia la imaginació, amb estrofes breus, pròximes a la cançó. La poesia d'Estellés és una poesia valenta perquè diu tot el que pensa amb una sinceritat que arriba a l'esgarro.

En la poesia d'Estellés apareixen moltes referències indirectes al seu poble, en altres casos són més directes com en Coral romput, on diu: " I voldria tornar-me'n i viure a Burjassot / veure des del balcó de la casa on vaig néixer / un Colomer, les teules i enllà els pins de les monges".

En El gran foc dels garbons, llegim: " tancaran el taüt. No vull que em vegem / A l'hora justa vull que a Burjassot, / a la parròquia on em batejeren, / toquen a mort. M'agradaria encara / que alguna dona del meu poble isqués / al carrer inquirint: Què qui s'ha mort? / I que li donen una breu notícia".

Amparo Pastor

les comes increïbles

El camp de Burjassot

el se

i els

i el

i des

i aqu

i Ben

i els g

i el tren de Burjassot, i el tren que puja a l

